

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора Чубенка Антона Григоровича на дисертацію Лісовола Олександра Миколайович “Фінансово-правове регулювання валютного контролю в Україні”, представлену на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження Лісовола О.М. зумовлюється нагальністю удосконалення фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні. Варто зазначити, що у більшості країн світу є правила валютного регулювання чи валютного контролю в тих чи інших формах. Існування таких правил валютного регулювання завжди відзначалося як важлива складова державного регулювання, яка впливає на всіх учасників відносин.

Окремі дослідники та вчені дотримуються думки, що вітчизняні правила валютного контролю є, за своєю природою, обмежувачими та наближуються до дуже суворих. Хоча Національний банк України вніс значну кількість змін щодо існуючих правил валютного контролю шляхом запровадження змін до існуючого законодавства чи шляхом впровадження власних роз’яснювальних правил, такі зміни є здебільшого ізольованими та досить інертними. Отже, національні правила валютного контролю залишаються відсталими та не оновлювалися впродовж досить тривалого терміну. Такі застарілі правила не в змозі адекватно відповідати потребам економіки, що розвивається, та, найбільш вірогідно, лише гальмують подальший розвиток багатьох сфер економіки.

Разом з тим, подальший розвиток валютного контролю в Україні та його фінансово-правове регулювання неможливий без належного його правового забезпечення, без чіткої правової регламентації валютного контролю. Дослідженню питань фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні і присвячена тема дисертаційного дослідження.

Вх. №		2149	
13		06	
		2019 р.	
осн. док.		кількість аркушів: 8	
		додаток —	

Дисертація має безпосередній зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Вона є складовою частиною наукового плану кафедри фінансового права та фіскального адміністрування Національної академії внутрішніх справ. Обраний напрям дисертації узгоджується з Угодою про асоціацію з ЄС (Закон № 1678-VII від 16.09.2014); Планом дій для боротьби з розмиванням бази оподаткування і переміщенням прибутків за кордон (проект Закону із запровадження Плану дій BEPS в Україні); Стратегією розвитку Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки (постанова загальних зборів НАПрН України від 3 березня 2016 р.); Основними напрямами наукових досліджень НАВС на 2018–2020 рр. (рішення Вченої ради від 26 грудня 2017 р., протокол № 28/1).

Достовірність і наукова обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації Лісовола О.М., визначається значною базою наукових джерел теорії фінансового права, адміністративного права, а також використанням відповідних досліджень вчених-фінансистів щодо фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні. Робота ґрунтується на даних і статистичній інформації щодо нормотворчої діяльності Верховної Ради України, центральних органів виконавчої влади, положеннях Конституції та законів України, нормативно-правових актів Національного банку України, Державної фіскальної служби України тощо.

Дослідження виконано з використанням різноманітних методів наукового пізнання. Комплексне застосування універсальних (діалектичний, формально-логічний) та спеціальних (історико-правовий, соціологічний, порівняльного та системно-структурного аналізу) методів дослідження дозволило автору сформулювати низку **нових наукових положень та висновків**, до числа яких можна віднести наступні:

– необхідність заміни поняття «валютного контролю» поняттям «валютний нагляд» в Законі України «Про валюту і валютні операції», оскільки, тлумачення останнього включає в себе поняття «валютний контроль». Здійснений аналіз теоретичних підходів щодо поняття «валютний нагляд» дав змогу сформулювати

таке його визначення: «валютний нагляд» – це вид державного фінансового контролю, який представляє собою діяльність державних органів або інших уповноважених державою господарюючих суб'єктів, що проводиться шляхом застосування правових методів, прийомів та засобів з метою забезпечення дотримання валютного законодавства та правопорядку в галузі валютних правовідносин (стор. 192);

– внесено пропозиції щодо розмежування організаційно-правових форм валютного контролю на підставі таких критеріїв, як-то: за часом здійснення; залежно від особливостей компетенції суб'єктів валютного нагляду; залежно від організаційно-правового статусу суб'єктів валютного нагляду; залежно від специфіки об'єкта валютного нагляду; за способом організації наглядових заходів; залежно від специфіки встановлених обмежень валютного нагляду. (стор 193);

– запропоновано в Законі України «Про валюту і валютні операції» чітко встановити термін, протягом якого може тривати перевірка дотримання валютного законодавства, оскільки згідно з чинним законодавством це є виключною компетенцією працівника органу валютного контролю, що здійснює перевірку. Інакше така ситуація може стати підставою для необґрунтованого затягування перевірки та перешкоджати плануванню діяльності органів валютного контролю. Також слід чітко закріпити підстави проведення перевірки, оскільки перевірки можуть проводитися як при наявності інформації про порушення валютного законодавства під час здійснення валютних операцій, так і на підставі планів перевірки органів валютного контролю. Чинним валютним законодавством також не передбачена можливість проведення під час перевірок незалежних експертиз. Вважаємо, що з метою дотримання прав учасників валютного контролю необхідно закріпити на законодавчому рівні принципи проведення перевірки як методу валютного контролю. (стор. 194);

– порівняння режиму валютного регулювання і контролю в Україні з практикою закордонних країн дає підстави стверджувати про суттєву ліберальність вказаного режиму більшості зарубіжних країн з порядком здійснення валютного контролю в Україні. Зазначається, що для української

національної фінансово-правової системи, що намагається інтегрувати до світових інститутів, важливим є удосконалення власного валютного законодавства шляхом лібералізації норм, що регламентують здійснення валютного контролю, зокрема, його методів і правового статусу контролюючих органів. На прикладі закордонного досвіду щодо системи валютного контролю важливою метою реформування системи валютного контролю в Україні є оптимізація зв'язків між органами валютного контролю. На думку дисертанта, необхідно також проводити поступову лібералізацію валютного контролю. (стор. 196).

Повнота викладу положень дисертації в роботах, опублікованих автором. Матеріали наукового дослідження всебічно викладені в опублікованих працях дисертанта. За темою роботи опубліковано п'ять статей у наукових фахових виданнях з юридичних наук, одна – у періодичному зарубіжному виданні.

Результати дослідження пройшли необхідну **апробацію**. Дисертація виконана і обговорена на кафедрі фінансового права та фіскального адміністрування Національної академії внутрішніх справ. Окремі положення дисертації доповідалися автором на науково-практичних конференціях: Тенденції та пріоритети реформування законодавства України (м. Херсон, 9-10 грудня 2016 р.); Теоретичний аналіз і наукові дослідження юриспруденції у світовій науці (м. Київ, 16-17 грудня 2016 р.); Тенденції розвитку національних економік: економічний та правовий виміри (м. Київ, 18-19 травня 2017 р.); Актуальні проблеми правового регулювання економіки (м. Київ, 26 травня 2017 р.); Нові завдання та напрями розвитку юридичної науки у XXI столітті (м. Одеса, 19-20 січня 2018 р.); Пріоритетні напрями розвитку правової системи України (м. Львів, 26-27 січня 2018 р.); Єдність адміністративно-правової думки в умовах 100-річчя соборності України (м. Київ, 18 лютого 2018 р.).

Дисертація є самостійним дослідженням. Викладені в дисертації положення, які виносяться на захист, розроблені автором особисто. Здобувач володіє сучасною методологією наукових досліджень. Дисертація написана

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора Чубенка Антона Григоровича на дисертацію Лісовола Олександра Миколайович “Фінансово-правове регулювання валютного контролю в Україні”, представлену на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження Лісовола О.М. зумовлюється нагальністю удосконалення фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні. Варто зазначити, що у більшості країн світу є правила валютного регулювання чи валютного контролю в тих чи інших формах. Існування таких правил валютного регулювання завжди відзначалося як важлива складова державного регулювання, яка впливає на всіх учасників відносин.

Окремі дослідники та вчені дотримуються думки, що вітчизняні правила валютного контролю є, за своєю природою, обмежувачими та наближуються до дуже суворих. Хоча Національний банк України вніс значну кількість змін щодо існуючих правил валютного контролю шляхом запровадження змін до існуючого законодавства чи шляхом впровадження власних роз'яснювальних правил, такі зміни є здебільшого ізольованими та досить інертними. Отже, національні правила валютного контролю залишаються відсталими та не оновлювалися впродовж досить тривалого терміну. Такі застарілі правила не в змозі адекватно відповідати потребам економіки, що розвивається, та, найбільш вірогідно, лише гальмують подальший розвиток багатьох сфер економіки.

Разом з тим, подальший розвиток валютного контролю в Україні та його фінансово-правове регулювання неможливий без належного його правового забезпечення, без чіткої правової регламентації валютного контролю. Дослідженню питань фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні і присвячена тема дисертаційного дослідження.

Дисертація має безпосередній зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Вона є складовою частиною наукового плану кафедри фінансового права та фіскального адміністрування Національної академії внутрішніх справ. Обраний напрям дисертації узгоджується з Угодою про асоціацію з ЄС (Закон № 1678-VII від 16.09.2014); Планом дій для боротьби з розмиванням бази оподаткування і переміщенням прибутків за кордон (проект Закону із запровадження Плану дій BEPS в Україні); Стратегією розвитку Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки (постанова загальних зборів НАПрН України від 3 березня 2016 р.); Основними напрямами наукових досліджень НАВС на 2018–2020 рр. (рішення Вченої ради від 26 грудня 2017 р., протокол № 28/1).

Достовірність і наукова обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації Лісовола О.М., визначається значною базою наукових джерел теорії фінансового права, адміністративного права, а також використанням відповідних досліджень вчених-фінансистів щодо фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні. Робота ґрунтується на даних і статистичній інформації щодо нормотворчої діяльності Верховної Ради України, центральних органів виконавчої влади, положеннях Конституції та законів України, нормативно-правових актів Національного банку України, Державної фіскальної служби України тощо.

Дослідження виконано з використанням різноманітних методів наукового пізнання. Комплексне застосування універсальних (діалектичний, формально-логічний) та спеціальних (історико-правовий, соціологічний, порівняльного та системно-структурного аналізу) методів дослідження дозволило автору сформулювати низку **нових наукових положень та висновків**, до числа яких можна віднести наступні:

– необхідність заміни поняття «валютного контролю» поняттям «валютний нагляд» в Законі України «Про валюту і валютні операції», оскільки, тлумачення останнього включає в себе поняття «валютний контроль». Здійснений аналіз теоретичних підходів щодо поняття «валютний нагляд» дав змогу сформулювати

таке його визначення: «валютний нагляд» – це вид державного фінансового контролю, який представляє собою діяльність державних органів або інших уповноважених державою господарюючих суб'єктів, що проводиться шляхом застосування правових методів, прийомів та засобів з метою забезпечення дотримання валютного законодавства та правопорядку в галузі валютних правовідносин (стор. 192);

– внесено пропозиції щодо розмежування організаційно-правових форм валютного контролю на підставі таких критеріїв, як-то: за часом здійснення; залежно від особливостей компетенції суб'єктів валютного нагляду; залежно від організаційно-правового статусу суб'єктів валютного нагляду; залежно від специфіки об'єкта валютного нагляду; за способом організації наглядових заходів; залежно від специфіки встановлених обмежень валютного нагляду. (стор 193);

– запропоновано в Законі України «Про валюту і валютні операції» чітко встановити термін, протягом якого може тривати перевірка дотримання валютного законодавства, оскільки згідно з чинним законодавством це є виключною компетенцією працівника органу валютного контролю, що здійснює перевірку. Інакше така ситуація може стати підставою для необґрунтованого затягування перевірки та перешкоджати плануванню діяльності органів валютного контролю. Також слід чітко закріпити підстави проведення перевірки, оскільки перевірки можуть проводитися як при наявності інформації про порушення валютного законодавства під час здійснення валютних операцій, так і на підставі планів перевірки органів валютного контролю. Чинним валютним законодавством також не передбачена можливість проведення під час перевірок незалежних експертиз. Вважаємо, що з метою дотримання прав учасників валютного контролю необхідно закріпити на законодавчому рівні принципи проведення перевірки як методу валютного контролю. (стор. 194);

– порівняння режиму валютного регулювання і контролю в Україні з практикою закордонних країн дає підстави стверджувати про суттєву ліберальність вказаного режиму більшості зарубіжних країн з порядком здійснення валютного контролю в Україні. Зазначається, що для української

національної фінансово-правової системи, що намагається інтегрувати до світових інститутів, важливим є удосконалення власного валютного законодавства шляхом лібералізації норм, що регламентують здійснення валютного контролю, зокрема, його методів і правового статусу контролюючих органів. На прикладі закордонного досвіду щодо системи валютного контролю важливою метою реформування системи валютного контролю в Україні є оптимізація зв'язків між органами валютного контролю. На думку дисертанта, необхідно також проводити поступову лібералізацію валютного контролю. (стор. 196).

Повнота викладу положень дисертації в роботах, опублікованих автором. Матеріали наукового дослідження всебічно викладені в опублікованих працях дисертанта. За темою роботи опубліковано п'ять статей у наукових фахових виданнях з юридичних наук, одна – у періодичному зарубіжному виданні.

Результати дослідження пройшли необхідну **апробацію**. Дисертація виконана і обговорена на кафедрі фінансового права та фіскального адміністрування Національної академії внутрішніх справ. Окремі положення дисертації доповідалися автором на науково-практичних конференціях: Тенденції та пріоритети реформування законодавства України (м. Херсон, 9-10 грудня 2016 р.); Теоретичний аналіз і наукові дослідження юриспруденції у світовій науці (м. Київ, 16-17 грудня 2016 р.); Тенденції розвитку національних економік: економічний та правовий виміри (м. Київ, 18-19 травня 2017 р.); Актуальні проблеми правового регулювання економіки (м. Київ, 26 травня 2017 р.); Нові завдання та напрями розвитку юридичної науки у XXI столітті (м. Одеса, 19-20 січня 2018 р.); Пріоритетні напрями розвитку правової системи України (м. Львів, 26-27 січня 2018 р.); Єдність адміністративно-правової думки в умовах 100-річчя соборності України (м. Київ, 18 лютого 2018 р.).

Дисертація є самостійним дослідженням. Викладені в дисертації положення, які виносяться на захист, розроблені автором особисто. Здобувач володіє сучасною методологією наукових досліджень. Дисертація написана

граматично вірно і достатньо лаконічно, чіткою і ясною мовою з використанням загальноприйнятої наукової термінології. На використані джерела і результати інших авторів зроблені коректні посилання. Бібліографічний опис цитувань в дисертаційній роботі складено у відповідному вигляді.

Робота складається із вступу, трьох розділів, що об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Зміст дисертації адекватно відображено в авторефераті. Форма і зміст дисертації і автореферату відповідають вимогам, що висуваються МОН України до спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Обсяг дисертації та автореферату відповідає визначеним вимогам.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація Лісовола О.М. є одним з перших у вітчизняній юридичній науці дослідженням, яке присвячене фінансово-правовому регулюванню валютного контролю, що має суттєве значення для науки, практичного застосування та вдосконалення законодавства.

У першому розділі дисертації (стор. 14-68) досліджуються історичні передумови появи валютного контролю в Україні починаючи з часів Київської Русі (IX – кінець XII ст.), де перші згадки про гривню знаходять ще у «Повісті минулих літ» Нестора Літописця і до сучасного стану. (стор. 14-37).

Аналізуються різні підходи до визначення поняття валютного контролю, виокремлюються його суттєві риси, що дозволяють виділити валютний контроль серед інших різновидів державного контролю, звертається увага на походження цього механізму. При цьому підкреслюється важливість здійснення валютного контролю для належного функціонування держави та виконання нею своїх завдань. (стор. 38-56).

Досліджуються такі види (форми) валютного контролю як: попередній валютний контроль; поточний валютний контроль; наступний валютний контроль; подальший контроль. (стор. 57-68).

Характеризуючи здобутки дисертаційного дослідження другого розділу “Фінансово-правове регулювання валютного контролю в Україні як об’єкт

правового дослідження”, відзначимо, що він носить важливий з точки зору сучасної теорії фінансового права характер.

Досліджується механізм як система взаємопов’язаних елементів, таких, як, об’єкт, суб’єкти та методи валютного контролю, за допомогою яких реалізуються мета, завдання і функції останнього. (стор. 69-87).

Здійснюється систематизація сучасного валютного законодавства. Національний банк України затвердив і оприлюднив усі нормативно-правові акти, які є основою для нової ліберальної системи валютного регулювання, передбаченої Законом про валюту. Нова система складається з восьми основних постанов Правління Національного банку, які замінили попередню базу з 56 нормативно-правових актів у сфері валютного регулювання (стор. 88-100).

Заслугує схвалення розгляд повноважень органів та агентів валютного нагляду. Органами валютного нагляду визначено Національний банк України та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику (Державна фіскальна служба України). До агентів валютного нагляду віднесено банки, небанківські фінансові установи та операторів поштового зв’язку (уповноважені установи), які у своїй діяльності підзвітні Національному банку України (стор. 101-130).

Здобутком третього розділу дисертаційного дослідження “Проблеми фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні та шляхи їх вирішення” є ключові новації Закону України «Про валюту і валютні операції» та запропоновані шляхи вдосконалення його положень (стор. 131-168).

Досвід розвинутих європейських країн свідчить, що головними органами валютного контролю є державні органи у сфері управління фінансами (Міністерство фінансів, Казначейство) та центральні банки. Такі суб’єкти здійснюють свої повноваження у тісній співпраці, при якій відповідні державні органи в галузі управління фінансами навіть можуть делегувати свої повноваження у сфері валютного контролю центральним банкам (наприклад, у Великобританії). Окремі напрями валютного контролю реалізуються й через

митні органи, які, як правило, є організаційно підпорядкованими державним органам управління в галузі фінансів (стор. 169-191).

Мета і завдання дослідження дисертантом досягнуті.

Оцінюючи в цілому позитивно дисертацію Лісовола О.М., разом з тим, необхідно відзначити, що окремі її положення викликають зауваження:

1. На сторінці 37 автор намагається з'ясувати природу та зміст валютного нагляду, що, як зазначає дисертант, є неможливим без аналізу поняття «нагляд». Аналізуючи тлумачення терміну «нагляд», автор розглядає різноманітні трактування цієї категорії. Разом з тим, у тексті дисертації не чітко відслідковується позиція автора стосовно аналізу даного терміну.

2. У дисертації не конкретизовані види валютного контролю в залежності від організаційно-правового статусу суб'єктів валютного нагляду. Бажано б було вказати ці види валютного контролю.

3. На сторінці 61 автор дисертант зазначає, що першим кроком до лібералізації валютного законодавства є ухвалення 21 червня 2018 року Верховною Радою Закону України «Про валюту і валютні операції». Проте чому автор вважає, що ухвалення даного закону є лише першим кроком до лібералізації валютного законодавства?

4. Досить спірною є думка автора про те, що на сучасному етапі розвитку науки й практики валютного контролю питання механізму валютного контролю як комплексного явища є малодослідженим. У більшості випадків науковці розглядають лише окремі елементи даного механізму, причому досить часто як частину досліджень з валютного регулювання (стор. 68).

5. На стор. 88 автор констатує, що «Україна є країною з жорстким валютним контролем». Які саме аргументи спонукали дисертанта до такого висновку?

6. Автор у своїй роботі лише дотично згадує про небанківські фінансові установи, що діють на підставі ліцензії Національного банку України на здійснення валютних операцій. Водночас, дисертант не зазначає, які саме валютні операції здійснюють такі небанківські фінансові установи. Тож бажано було б почути від автора відповідь на дане питання.

Разом з тим, зазначені зауваження вказують у більшій мірі на складність досліджуваної автором проблематики, мають дискусійний характер. Вони суттєво не впливають на загальну високу оцінку дисертаційного дослідження Лісовола О.М.

Вважаємо, що дисертаційне дослідження Лісовола Олександра Миколайовича “Фінансово-правове регулювання валютного контролю в Україні” відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, виконано відповідно до вимог, що висуваються до даного виду робіт МОН України, містить наукову новизну, підготовлено на високому теоретичному рівні і може отримати широкого практичного застосування. Його автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07.

**Офіційний опонент –
Директор Академії
фінансового моніторингу,
доктор юридичних наук, професор**

А.Г. Чубенко

правового дослідження”, відзначимо, що він носить важливий з точки зору сучасної теорії фінансового права характер.

Досліджується механізм як система взаємопов’язаних елементів, таких, як, об’єкт, суб’єкти та методи валютного контролю, за допомогою яких реалізуються мета, завдання і функції останнього. (стор. 69-87).

Здійснюється систематизація сучасного валютного законодавства. Національний банк України затвердив і оприлюднив усі нормативно-правові акти, які є основою для нової ліберальної системи валютного регулювання, передбаченої Законом про валюту. Нова система складається з восьми основних постанов Правління Національного банку, які замінили попередню базу з 56 нормативно-правових актів у сфері валютного регулювання (стор. 88-100).

Заслугує схвалення розгляд повноважень органів та агентів валютного нагляду. Органами валютного нагляду визначено Національний банк України та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику (Державна фіскальна служба України). До агентів валютного нагляду віднесено банки, небанківські фінансові установи та операторів поштового зв’язку (уповноважені установи), які у своїй діяльності підзвітні Національному банку України (стор. 101-130).

Здобутком третього розділу дисертаційного дослідження “Проблеми фінансово-правового регулювання валютного контролю в Україні та шляхи їх вирішення” є ключові новації Закону України «Про валюту і валютні операції» та запропоновані шляхи вдосконалення його положень (стор. 131-168).

Досвід розвинутих європейських країн свідчить, що головними органами валютного контролю є державні органи у сфері управління фінансами (Міністерство фінансів, Казначейство) та центральні банки. Такі суб’єкти здійснюють свої повноваження у тісній співпраці, при якій відповідні державні органи в галузі управління фінансами навіть можуть делегувати свої повноваження у сфері валютного контролю центральним банкам (наприклад, у Великобританії). Окремі напрями валютного контролю реалізуються й через

митні органи, які, як правило, є організаційно підпорядкованими державним органам управління в галузі фінансів (стор. 169-191).

Мета і завдання дослідження дисертантом досягнуті.

Оцінюючи в цілому позитивно дисертацію Лісовола О.М., разом з тим, необхідно відзначити, що окремі її положення викликають зауваження:

1. На сторінці 37 автор намагається з'ясувати природу та зміст валютного нагляду, що, як зазначає дисертант, є неможливим без аналізу поняття «нагляд». Аналізуючи тлумачення терміну «нагляд», автор розглядає різноманітні трактування цієї категорії. Разом з тим, у тексті дисертації не чітко відслідковується позиція автора стосовно аналізу даного терміну.

2. У дисертації не конкретизовані види валютного контролю в залежності від організаційно-правового статусу суб'єктів валютного нагляду. Бажано б було вказати ці види валютного контролю.

3. На сторінці 61 автор дисертант зазначає, що першим кроком до лібералізації валютного законодавства є ухвалення 21 червня 2018 року Верховною Радою Закону України «Про валюту і валютні операції». Проте чому автор вважає, що ухвалення даного закону є лише першим кроком до лібералізації валютного законодавства?

4. Досить спірною є думка автора про те, що на сучасному етапі розвитку науки й практики валютного контролю питання механізму валютного контролю як комплексного явища є малодослідженим. У більшості випадків науковці розглядають лише окремі елементи даного механізму, причому досить часто як частину досліджень з валютного регулювання (стор. 68).

5. На стор. 88 автор констатує, що «Україна є країною з жорстким валютним контролем». Які саме аргументи спонукали дисертанта до такого висновку?

6. Автор у своїй роботі лише дотично згадує про небанківські фінансові установи, що діють на підставі ліцензії Національного банку України на здійснення валютних операцій. Водночас, дисертант не зазначає, які саме валютні операції здійснюють такі небанківські фінансові установи. Тож бажано було б почути від автора відповідь на дане питання.

Разом з тим, зазначені зауваження вказують у більшій мірі на складність досліджуваної автором проблематики, мають дискусійний характер. Вони суттєво не впливають на загальну високу оцінку дисертаційного дослідження Лісовола О.М.

Вважаємо, що дисертаційне дослідження Лісовола Олександра Миколайовича “Фінансово-правове регулювання валютного контролю в Україні” відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, виконано відповідно до вимог, що висуваються до даного виду робіт МОН України, містить наукову новизну, підготовлено на високому теоретичному рівні і може отримати широкого практичного застосування. Його автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07.

**Офіційний опонент –
Директор Академії
фінансового моніторингу,
доктор юридичних наук, професор**

А.Г. Чубенко